

MUZEALNE ABC

W LESIE

Po obejrzeniu materiału odbiorca:

1. Potrafi wymienić niektóre tradycyjne dziedziny gospodarki leśnej;
2. Jest w stanie wymienić produkty powstałe podczas termicznej obróbki drewna oraz ich wykorzystanie.

Zobacz więcej!

Film „W pasiece”
rozwińcie tematyki związanej z bartnictwem.

Literatura:

Sianko Przemysław, 2019. Dawne Leśnictwo na Podlasiu.
Białystok: Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej.

Pojęcia warte zapamiętania:

Gospodarka leśna - gałąź gospodarki narodowej obejmująca użytkowanie, ochronę i zagospodarowanie lasu oraz działania związane z utrzymaniem i powiększaniem zasobów i upraw leśnych, gospodarowanie zwierzyną, pozyskiwanie - z wyjątkiem skupu - drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz produktów runa leśnego, a także sprzedaż tych produktów oraz realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu.

Zrywka drewna – transport drewna z pnia (tj. miejsca ścinki) do miejsca składowania, załadunku lub wstępnej obróbki.

Zajdki – sanki zrywkowe, występujące zawsze w parze, połączone ruchomo łańcuchami, służące do zrywki drewna.

Były używane na wschodnich i południowo-wschodnich terenach Polski w XIX i XX w.

Karpina - wydobyta z ziemi część podziemna drzewa (korzenie) wraz z pniakiem. Karpina sosnowa, która pozostawała w ziemi przez co najmniej 7 lat (zwykle 15-25 lat), używana była w procesie termicznej destylacji rozkładowej (suchej destylacji drewna). Nosiła ona nazwę karpiny przemysłowej.

Sucha destylacja drewna – proces, który miał dwa zasadnicze kierunki: spalanie drewna na popiół, albo zwęglanie drewna w warunkach ograniczonego dostępu tlenu, dzięki czemu pozyskiwano węgiel drzewny i różne, w zależności od gatunku drewna, związki płynne, np. smołę i terpentynę (z drewna sosnowego) czy ocet i alkohol drzewny (z drewna drzew liściastych).

Kopulak – murowany piec terpentyniarski służący dawniej do prowadzenia suchej destylacji drewna. Kopulaki były budowane wraz z całą potrzebną infrastrukturą (majdanem) w dużych lasach państwowych. Na Podlasiu zaczęły się pojawiać od połowy XIX wieku i funkcjonowały do II wojny światowej.

Żywiczarstwo – pozyskiwanie żywicy z drzew sosnowych, przeznaczonych do wyrębu. W Polsce zbierano żywicę metodą wypracowaną w kraju, na spałach wyciętych „w jodełkę”. Na części pnia, odartej z kory i łyka, żłobiono rowki tak, aby żywica spływała do jednego miejsca, gdzie stawiano zbiornik (kubeczek żywiczarski). Zebraną w ten sposób żywicę przelewano do beczek, które transportowano do zakładów przerabiających żywicę.

Spała żywiczarska – część pnia rosnącej sosny, okorowana i ponacinana ukośnymi żłobkami na głębokość około 4 mm w celu spowodowania wycieku żywicy, zbieranej do specjalnych zbiorniczków.

Tematy warte rozwinięcia:

1. Rozszerzenie informacji zawartych w materiale filmowym o zagadnienia związane ze zbieractwem, łowiectwem oraz przemysłem drzewnym;
2. Rozszerzenie informacji dotyczących właściwości poszczególnych gatunków drewna oraz ich zastosowań.

Materiały opracowane w ramach projektu „Muzealne ABC” finansowanym ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „Kultura w sieci”
Wasilków 2020

Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej
Instytucja Kultury Województwa Podlaskiego
ul. Leśna 7, 16-010 Wasilków
www.skansen.bialystok.pl

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Dofinansowano ze środków
Narodowego Centrum Kultury
w ramach programu
„Kultura w sieci”